

средней степени тяжести, о чем свидетельствует суммарный процент значительного клинического улучшения (86%), а также быстрое (на 3—7-й день) достижение положительного эффекта. Таким образом, применение препарата лактофильтрум в комплексном лечении атопического дерматита позволяет сократить продолжительность острого периода заболевания и сроки лечения, улучшает показатели качества жизни.

АКТУАЛІЗАЦІЯ АСПЕКТІВ ПРОФІЛАКТИКИ ТА ЛІКУВАННЯ ВУГРІВ І РОЛІ ПРОВІЗОРА В ЗАБЕЗПЕЧЕНІ ФАРМАЦЕВТИЧНОЇ ОПІКИ

Міщенко О. Я., Халеєва О. Л., Калько К. О., Риженко І. М., Осташко В. Ф. ,
Березняков А. В., Стахорська М. О.

Національний фармацевтичний університет м. Харків, Україна
Інститут підвищення кваліфікації спеціалістів фармації
Кафедра клінічної фармакології

Акне (вугрова висипка) – це хронічне запальне захворювання сальних залоз і волосяних фолікулів. Вугрі виникають на шкірі там, де є велика кількість сальних залоз і, як правило, виникають у людей з жирною шкірою. Частіше вони зустрічаються у підлітків і осіб молодого віку у вигляді вузликів (папул), які виступають над рівнем шкіри, невисоких за розмірами (3-5 мм), що часто надалі нагноюються, перетворюючись на гнійнички (пустули), а також бувають з чорними цятками (комедонами). Дану картину часто можна спостерігати на тлі жирної себореї.

Комплекс фармацевтичної опіки, яку здійснює провізор (фармацевт) відвідувачу аптеки в рамках відповідального самолікування, передбачає виявлення «загрозливих» симптомів, що вимагають негайного звернення до лікаря: ураження вугровою висипкою великих ділянок шкіри; поява великої кількості вугрів супроводжується підвищенням температури тіла; великі (понад 1 см в діаметрі) та/або болісні вугри; поява вугрів супроводжується болісним відчуттям у зоні регіональних лімфатичних вузлів (шийних, підщелепних та ін.); почуття сильного свербіжу в місці висипань, яке посилюється ввечері і вночі; вугрова висипка залишає рубці; депресивний стан пацієнта, який пов'язаний з наявністю вугрів.

У випадку відсутності у відвідувача аптеки «загрозливих» симптомів наступним етапом фармацевтичної опіки є вибір оптимального лікарського засобу. Наказом № 875 МОЗ України від 11. 10. 2013 р. «Про затвердження протоколів провізора (фармацевта)» затверджені такі лікарські засоби для зовнішнього застосування для профілактики та лікування вугрів: кислота азелаїнова, бензоїлу пероксид, кислота саліцилова, сірка та кислота гіалуронова.

При відпуску лікарських засобів для профілактики та лікування вугрів провізор (фармацевт) повинен знати клініко-фармакологічну характеристику та особливості застосування цих лікарських засобів.

Кислота азелаїнова (Азогель, Акнестоп, Акне-дерм, Скінорен) має антимікробну, кератолітичну дію. Препарат значно знижує щільність колонізації *Propionibacterium acnes* і суттєво зменшує фракції вільних жирних кислот у ліпідах поверхні шкіри. Вона інгібує проліферацію кератиноцитів і нормалізує порушені процеси термінального диференціювання епідермісу при утворенні акне. При місцевому застосуванні проникає в усі шари шкіри людини. Препарат наноситься на ретельно вимиту та висушену шкіру 2 рази на добу. Курс лікування становить 2-6 місяців.

Бензоїл пероксид (Оксигель, Оксі 10, Угресол) чинить протимікробну дію відносно грампозитивних бактерій, що викликають розвиток акне. За рахунок вивільнення кисню пригнічує розвиток анаеробної мікрофлори (*Propionibacterium acnes*) у вуграх, що зменшує в інфікованих фолікулах виділення жирних кислот, які провокують захворювання. Препарат має кератолітичну дію, сприяючи злущуванню шкіри і видаленню рогового шару навколо комедонів. Бензоїл пероксид застосовують шляхом втирання в чисту вимиту та висушену шкіру до повного всмоктування препарату. Після використання засобу слід добре вимити руки. На початку лікування може виникнути уявне погіршення, пов'язане з посиленням відлущування шкіри на уражених ділянках. На чутливу шкіру препарат наносять з обережністю, щоб уникнути гіперемії та лущення. У перший тиждень лікування його наносять 1 раз на добу і, якщо не виникають місцеві реакції, бензоїл пероксид застосовують 2 рази на добу. Можливе побіління ділянок шкіри, на які наносили препарат. Середня тривалість курсу лікування бензоїл пероксидом становить 8-10 тижнів, але не більше 3 місяців. Препарат протипоказаний особам похилого віку.

Кислота саліцилова (Верруфілм, Саліцилова кислота спиртовий розчин для зовнішнього застосування) при місцевому застосуванні виявляє протимікробну, подразливу, відволікаючу і кератолітичну дію. Викликає набряк і розм'якшення рогового шару шкіри, який поступово знебарвлюється і легко знімається з поверхні шкіри великими пластами. За допомогою ватного тампону 1-2% розчин кислоти саліцилової наносять на поверхню шкіри, але не більше 2-х разів на добу. Через 15 хвилин треба промити поверхню шкіри проточною водою. Зазвичай лікувальний ефект після застосування кислоти саліцилової настає через 45-60 днів. Передозування саліциловим спиртом призводить до пересушування шкірного покриву.

Застосування сірковмісних лікарських засобів (Сірчана мазь проста) базується на властивостях сірки контактувати з органічними речовинами шкірних покривів, що сприяє утворенню пентатіонової кислоти і сульфідів, які чинять антимікробну та протипаразитарну дію. Сульфіді також володіють кератолітичною дією. Сірчана мазь проста сприяє злущуванню мертвих клітин епідермісу і відновленню порушеного кератинового шару. При застосуванні цього засобу в терапії вугрів слід пам'ятати, що вазелін не пропускає вологу і повітря, закупорює пори, що може призвести до запалення сальних залоз і волосяних фолікулів. Останнє зумовлює раціональну особливість її

застосування шляхом «точкового» нанесення локально на вугрі ввечері на 4 години до сну з видаленням залишків мазі ватним тампоном з теплою рослинною олією (вазелін погано змивається водою). Курс лікування становить 5-10 днів.

Застосування топічних лікарських засобів на основі кислоти гіалуронової (Гіалган) базується на здатності цієї сполуки посилювати обмінні процеси в шкірі, чинити протизапальну, знеболювальну та детоксикаційну дію. Клінічний ефект при застосуванні гіалуронової кислоти характеризується швидким відновленням шкірних покривів, загоєнням ран.

При відпуску лікарських засобів для профілактики та лікування вугрів провізор повинен інформувати пацієнта про те, що всі топічні засоби наносять на вимиту та висушену шкіру, обережно втираючи до повного поглинання, після нанесення необхідно ретельно вимити руки. При застосуванні засобів для лікування вугрів можливе відчуття тепла, печіння та свербіжу, почервоніння, лущення, набряку шкіри. Якщо реакція виражена, необхідно зменшити частоту застосування препарату. Також, слід пам'ятати, що засоби для лікування вугрів можуть спричиняти фотосенсибілізацію, тому при їх застосуванні необхідно уникати прямого інтенсивного сонячного опромінення.

В рамках фармацевтичної опіки провізор (фармацевт) також здійснює інформаційну та просвітницьку роботу з питань модифікації особливостей харчового раціону та здійснення інших немедикаментозних заходів, що допоможуть попередити появу вугрів та зменшити їх прояви.

Таким чином, знання клініко-фармакологічної характеристики лікарських засобів, що призначаються для профілактики та лікування вугрів, а також особливостей їх застосування та принципів надання фармацевтичної опіки при відпуску цих препаратів дипломованими працівниками аптечних закладів буде відігравати позитивну роль в заходах щодо профілактики та лікування вугрів.